

OBELISKEN - ASTERISKEN.

Gods Woord houdt stand in eeuwigheid
En zal geen duimbreed wijken.
LUTHER.

Een obeliskos is een kruisje, waarmee men in oude handschriften een onechte plaats aanduidde.

Een asteriskos is een sterretje, dat in zulke manuscripten een echte plaats wees.

Obeliskos noemde Dr. Eck uit Ingolstadt zijn thesen, waarmee hij Luthers stellingen aanviel.

Eck wees de onechte plaatsen aan, waar Luther in strijd kwam met pauselijke uitspraken, met conclusiën door conciliën genomen.

Link overhandigde de Obeliskos in handschrift aan den Hervormer.

Toen volgde deze het voorbeeld der oude Apologeten. Hij schreef zijn Asteriskos en zond ze eveneens in handschrift aan Link, die ze Dr. Eck gaf.

Luther wees de echte plaatsen aan, de vijf en negentig echte plaatsen, die conform de Heilige Schrift waren.

Het ging hem om de waarheid.

Om de waarheid, zooals God die Zelf had geopenbaard tot ere van Zijn Naam, tot behoud der menschen.

Gods Woord houdt stand in eeuwigheid, dat was Luthers hoofdthese. Zijn stelling aller stellingen. En omdat dit Woord geen duimbreed wijkt voor het menschenwoord, wijkt ook Luther niet.

Obeliskos? Omdat de thesen woorden der menschen verwerpen?

Asteriskos! Omdat ze waren gebouwd op het fundament der apostelen en profeten, waarvan Jezus Christus de uiterste hoeksteen is!

Als een der hoogste pauselijke ambtenaren, Silvester Priarias, het kerkregiment verdedigt, schrijft Luther terug, dat naar zijn overtuiging en paus en conciliën feilbaar zijn.

In de decreten en conclusiën van deze zijn de obeliskos.

In den pennestrijd dier dagen mengen zich allengs anderen met hun pro en contra. Karlstadt ontwerpt zijn stellingen, die Ecks meeningen aanvallen.

Toen ging het weer: Eck contra Karlstadt.

Gevolgd door dupliek.

Eindelijk wordt besloten, dat beide kampvechters den strijd zullen voeren in openbaar dispuut.

Leipzig is het aangewezen terrein voor de worsteling.

De billijkheid eischte, dat Luther getuige was van de woordenwisseling.

Daarom noodigde men hem uit.

De nieuwe thesen toch, door Dr. Eck voor het dispuut opgesteld, richtten zich in hoofdzaak tegen Luthers leer. En zoo zou dan de Hervormer in de gelegenheid zijn, om straks zijn beschouwing der dingen te verdedigen.

Het waren dagen van spanning.

Op illustre wijze werd de reeks bijeenkomsten geopend. In de zomermaanden van 1519 sprak men te Leipzig dag bij dag van de kampioenen, die in welsprekende taal hun overtuiging deden hooren.

Hertog George luisterde met gespannen aandacht naar de geleerde mannen.

Studenten en magisters trachtten wegwijs te worden in het doolhof der meeningen.

Karlstadt bewees zijn geloof uit het Woord Gods.

En van den 4^{en} tot den 8^{en} Juli was het woord aan Luther.

De Hervormer liet zich niet afleiden van den rechten weg. Eck lokte hem naar zijpaden, maar Luther hield den hoofdweg met beslistheid.

Alleen de Heilige Schrift was hem kenbron der waarheid.

Obeliskos zouden zijn leerstellingen zijn?

Maar dan moest de pen van den criticus in Gods Waarheid zelf de onechte plaatsen durven merken.

Asteriskos — echte woorden — wijl ze op die waarheid

waren gegrond, waren al zijn vroegere en tegenwoordige uitspraken.

En hier reeds in Leipzig zag Eck in den monnik van Wittenberg den onverzettelijke en onversaagde, die het zich tot levenstaak gesteld had, den Bijbel uit de donkere van de kloosterbibliotheek te halen en hem te openen voor iedereen, opdat men toch lezen zou, wat God te zeggen had tot den mensch, rechtstreeks, zonder tusschenkomst van een priesterschaar, die de boodschap Gods had vervalscht.

Reeds nu was het: Hier sta ik — ik kan niet anders.

Want deze man, over wien vele grooten en wijzen den schouder ophaalden, wien men een blik van verachting of van medelijden waard keurde, van wien Karel V straks zeggen zou, dat hij hem geen ketter zou maken, deze man is het instrument, waarmee God werken zal het groote werk der reformatie.

En daarom moet hij spreken, zooals hij spreekt. Daarom kan hij niet anders.

Wee hem, zoo hij het licht niet op den kandelaar plaatst en de menschen tot zijn schijnsel roept.

Daar komt het tot het kardinale punt: de kwestie van het kerkgezag; altoos het kardinale punt in de historie der kerk.

En Eck kan in zijn spitsvondig betoog herinneren aan den strijd der vijf patriarchen, die zich uit dien der metropolitanen had ontwikkeld.

Konstantinopel en Rome dongen straks om de oppermacht in Christus' kerk.

En Rome won, dank zij Petrus' bisschoppelijken arbeid, die immers haar waarde ontleende aan Jezus' eigen woord: Op deze Petra zal Ik mijn gemeente bouwen!

Maar Luther kent de wapenen van den vijand.

De pauselijke macht berustte op een pauselijk decreet. Hoogere autoriteit dan de paus zelf kende de kerk niet en had ook aan het z.g. hoofd der kerk zijn rechten niet verzekerd. Reeds dit deed den heiligen stoel wankel staan. Maar bovendien was in de Heilige Schrift geen grond voor de gedachte, dat Christus een bepaalden stedehouder had aangewezen, die zijn hierarchie zou kunnen opdringen aan de geloovigen.

Menschelijke vonden slechts hadden de hoofdmacht der kerk verlegd van den hemel naar het Vaticaan.

Scherp was de tegenstelling tusschen de twee strijders. En onverzoenlijk.

De man, die gesproken had, omdat de waarheid Gods hem bezielde en het recht Gods hem boven alles ging, week niet voor de beweeglijke woorden der menschelijke wijsheid.

Nu niet en nooit.

Deze man buigt alleen voor God en Zijn getuigenis.

Verwerpt alles, wat met de Godsopenbaring strijdt.

Staat paus en keizer en het heiliger geestelijke en wereldlijke heeren, dat zich tegen hem stelt.

Vreest niet voor den spot der vijanden.

Werpt straks den ban van Leo in de vlammen.

Schrijft en preekt, preekt en schrijft naar zijn overtuiging, die zich gevangen gaf tot gehoorzaamheid aan zijn God.

Ziet in het obscurantisme der Middeleeuwen Satanische invloeden verderven.

Worstelt met den duivel, die hem als gevaarlijk ²subject beschouwt, in de cel en op de wereldmarkt.

En overwint.

Nehmen sie den Leib,
Gut, Ehr', Kind und Weib,
lasz fahren dahin!
Sie haben 's kein'n Gewinn;
das Reich musz uns doch bleiben.

Overwint, omdat alle woorden en daden hun kracht ontleenen aan asteriskos, die niet liegen kunnen.

A. L. v. H.

Twistgesprek tusschen Luther en Dr. Eck.